

۱۳۲۷

آبونه

سنه لك آلتی آیلق
تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
ممالك اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره

دوردنجی سنه

ایجتیهاد

مؤسسی

عبدالله هودت

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده دائره اجتهاد
Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۶۱ — ۱۱ نیشان ۱۳۲۹

حریت فکریه یه خادم ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

شو آنده بيليورم بوتون تورکيا ايمپراطورلغنىڭ قلى بر منگنه آلام ايچنده در . هرکسك آغزنده « بوقاينه دوشدى، شو ذاتلر قاينه يي تشكىل ايتملى، شو ذاتلر قاينه يي کيرمه ملى . مجلس مبعوثان اغو ويکيدن انتخاب ايدلارسه مشروطيت حال طبعييسنده بولونماز، امنيت وقوه مليه تأسس ايتمز الخ الخ» کي سوزلر دولاشيور . بن بولرى دوشونمك، کورمك، ديكلمك حتى ايشيتمك بيله ايسته ميورم ! بيليورم . که فردك اخلاق وشعارى ماضيسنك، ميراث جسمانى وروحانيسنك محيط جغرافيايى واجتماعيسنك . حاصل . تربيه طبعيه ومعشره يسنك ناصل محصله سى ايسه برملنك بولتيقه سى ده ، تماماً ، عيى مؤثرلرک فقط عموميت افراد يعنى ملت اوزرينه اجرا ايتديكى تأثيرات ماضيه وحاضرهنك اويله جه محصله ويکونى در .

محصل لرك نوعى معلوم اولونجه حاصله نك نه اوله جفنى بيلمك هنر صاييلماز .

بوکونكى « پرونويجه مهنه تو » بوندن اولکيسى، ۱۹۰۸ سنه سى آغستوسنده ايراد وطبع ايتديکم (بر خطبه) عينا تفرس ورؤيت اولتمش بولونور . اسباب ومنشاء مرض بيلندکدن صوکره اعراض وانذار کندياکندن معلوم اولور . بو بولده دوشون ايچين ، بوکون اورته ده غير منتظر هيچ برشى بوق ديمکدر . يالکز چيلاق کوزله کوروله بيلنى کورنلرجه ايش تماماً برعکس در . اولنر متلاشى، متهالك بيرحال ايچنده يالکز اعراضى کورمك، يالکز اعراضى باغيرمق سائقه سنه ترك عنان ايدرلر . بيلمك کرکدر ، که مزمن خسته لقلر ، مزمن تداويلر ايستر، بويوک وعاصى دردلره بويوک وجسور دوالرله مقابله اولونور . نهم اعراضى قاله آلمايه رق، موسمسيز، مناسبتميز بروضوع اوزرينه ، معارف اوزرينه هم بلغارستانده معارف ابتدائيه اوزرينه يازديغى کورن وبوکا قيزان قارئلرک حضررينه « اور فقط ديكلم ! » ياخود « قيز فقط اوقو ! » ديسه رک جيقمايى مدبرانه بولدم .

بلغارستان حکومتى ده دون بزم ايکي ولايتز اولان بر کوچوک خطه ده وبوايکي ولايت اهايلسنك تشكىل ايتدکلى بر حکومت اولديقندن . ترکيا ايمپراطورلغنه بوفعال وتاژه حکومتى هر تقدیم ايتدکجه بر دفعه ده اندام آينه سنى ترکيانك اوکنه سورده جکم . بواندام آينه سى بويوک البسه مغازه لرنده اولدينى کي اوافق تکرارلر اوزرنده ووافق بر آياق ضربه سيله مطلوب استقامته يورويه رک مطلوب نقطه ده طورديريلير ...

بو سطرلر يازيلدينى زمان ، بن (حق) غزته سنك هر جمعه ايرته سى کوننه بر مقاله مخصوصه درج ايتديريلور وهان بوتون مقاله لريى بلغارستانه دائر

اساسى يه يمين ايتم ؛ افکار مشروطيت پرورانهم باقى قالمق اوزره .

سفينه دولتى - که بوکون فنا حالده قاره يه او طور مشدر - قورتارر قورتارماز درحال تعمير کرکدر . بو تعمير ايسه قانون اساسى يي دکشديرمکه اولور . بو خطالردن فراغت ايتملى يز .

نه کي اساساته اتباعاً قانون اساسينك تعديل وياتبدیلی لازم کلدیکنى بوندن بر آز اول انتشار ايدن « مقدرات تاريخيه » مده سويلش ايدم . بوجهتلى بوراده تکرار ايتمک ايسته م .

يالکز شوراسنى اهل وطنه خاطر لاتمايى کندمه بروظيفه تلقى ايدرم : بومهم مسئله ايله اوغراشمه نك زمانى بزم ايچون اك مهم بر فلاکت اولان معاهده صلحيه نك امضا اولونه جنى کوندر . اوکون ، اودقيقه طويدن اصلاحاته - که بونك برنجيسى حکومتك تقرير شکل وهيتيدر - باشلاماز ايسه وای بزم حالزه . اوقريق دوکوک تکنه، طاغ کي بالقان، انکليز، روس، فرانسر، طالغلى ايچنده آنجق برقاچ سنه ده چالقانه بيلير؛ عاقبت، اعدانك نفوذ وحلولى وياطوغريدن طوغرى يه خصوصتى اوقوجه « تيتانيق » ك قارشيسنه بوز آطه لرينك چيقمى ايله اوقيانوسك اعماق مظلومه سنه دفن ايدلديكى کي ، بزم سفينه دولته زده صحائف تاريخ آره سنده محو اولور کيدر .

حى على الصلاح ! حى على الفلاح !

يکى کوى ۴ نيسان ۱۳۲۹

مهمل نورى

وور ! فقط ديكلمه !

ارزنجان ده پاتلايان بومبه سويله تيور .

۱۸ تموز ۱۹۱۱ تاريخنده (حق) غزته سنك جمعه ايرته سى كونى مقاله مخصوصه سنى بوعنوان ايله يازييوردم وعيناً شو سوزلرله سوزه باشلاييوردم :

و یاشایاجاق اولان نافع و مبرور بیر اثرلرینی اریورم ،
بیهوده آریورم !

بونی بیلیمکله برابر ، بیرمملکیتده واقع اولان خسراندن
هرکسک ، هروطنداشک مختلف درجه لرده حصه مسؤلیتی
بولوندیغنی اعتراف ایدرم . وایشته بونک ایچین ایدی که
داها اوچ دورت آی اول ، (درس) دن ، درس
متصرفلغندن ، ارضروم دن ، ارزنجاندن آدیغم خبرلر ،
مکتوبلر و تلغرافلر المده اولدینی حالده کامل پاشایه
قوشدم ، احمد مختار پاشایه قوشدم . رشید بکه قوشدم ،
حاجی عادل بکه قوشدم . تلغرافلرک ، مکتوبلرک ، لایحه لرک
بعضیسنی ینه بوراده ، بلکه ، اوقورسکیز . بو صورتله
یعنی ب علم متقدم سایه سنده ارزنجانده کورله یین
بومبانک جهنمی آتش و دومانلی . بیک ییل صوکره
کلن یاسی کورن کوزله کورمشم . واونک شامت انفلاقی ،
حتی قولانمک زارینی چوقدن باطلاشمادی :

من از کل باغ می جویم ، توکل از باغ می جویی .
من آتش از دخان بینم ، تو از آتش دخان بینی !
دیین (عرفی) بوراده و بو حالده ناصل تخطر و تبخیل
اولونماسین !

بو قدار دیباجه یتیشیر . مسئله نک قلبه دوغرو
ایله ریاهه لم :

هیچ بیر زمان و هیچ بیر یرده توکل عزمه ، عطالت
فعالیه ، ظلمت نوره ، جهل علمه طول مدت حاکم
و غالب اولاماز . بو بدیی و علی العاده بیر قاعده طبیعت
و قانون تاریخ در . بز بو قاعده طبیعتده مملکتیز ایچین
بیر استثنا یاپامیز .

ارمنی رجال علمیه سندن بیر ذات ، تورکجه شعرلر
شاعری و سابق ارضروم والیسی دوستم محمد امین بکه :

« بنم کوبلرلر شکسیمی ارقوبورلر سز بزلر
هاکم اولامازسکیز . »

دیمش ؛ محمد امین یک داها اولکی کون ، ماقری

یازیوردم . بو مقاله لرک خاطرمده قالان عنوانلرینک
بعضلری شونلردی : (بولغار یاده اهای اوردوسی) ،
(بولغار یاده تدریسات ابتدائیه) ، (بولغار یاده تحصیل
تالی) ، (بولغار یاده تحصیل عالی) ، (بولغار یانک
شوکتی) [*] الخ .

بن بالقانلردن هیچ امین اولمادیغمی و اولمادیغمی
اوصرمده بیریری آرقه سنه و علی الدوام نشر ایتدیکم
هپ (بولغارستان) ه عائد مقاله لرمله کوسترمه یه
چالیشدیغم بیر صرمده بزم او زمانکی خارجیه ناظر من
مجلس مبعوثان کورسیسی اوزه رندن مبعوث افندیلره :
— افندیلر ! بالقانلردن ایمانم قدار امینم !

دیه باغیریوردی .
بوسوزمله ، بیر « نه غوتیست » لک ، بیر خود نالمق
ایتدیکمه حکم ایتمه یک . چونکه آنجاق کورلرک کوره -
مه دیکی بیر شیئی کورمش اولماقله افتخار ایده جک قدار
صافدرون دکلم .

یک یاقین بیر ماضی دن بیر واقعه آلدیغمک حکمتی
بو کون سویله به حکم سوزلری دیکتلمک در . بن راضی یم
وور فقط دیگله :

بوسوزلری دیگلمک ایسته دیکم صنف ، بالخاصه
زاممداران صنفیدر ؛ موقع اقتدارده و بناء علیه موقع
مسئولیتده بولونانلردر . بو ذواتک اکثریسنه شفاها
عرض مهالک ایدیلینجه بانا « سن متلاشی agitè آدمله
فعال actif آدمی قاریشدریورسین . » دیورلر و بوسورتله
بانایه ضمناً « سن متلاشیسین فعال دکلسین » دیورلر . فقط
نه چاره که « متلاشی » نک پیش ویننده معنوی و مادی
بیر خیلی آثار نافع و مبروره وجود بولمش و یاشاماقد
اولدینی حالده ، « فعال » بک و یا افندیلرک یاشایان

[*] بوسوک مقاله (تورک یوردی) مجموعه سنده نشر
ایدیلش و حرب اعلان اولونماسیله بونی تعقیب ایده جک دیگر
ایکی مقاله نک نشرینه دوام ایتک مذکور مجموعه مدیرینجه مناسب
کورولمه مشدر .

کۆینه کیدرکن شومندو فردده داها دیکر ایکی ارقادشمک یاننده بونی حکایه ایدیوردی .

شبهه سز نه ارمنی لر نه ده دیکر عنصر عثمانییه حاکم اولماق ویا حاکم قالماق داعیه سنده بولونماسه ق کرکدر . فقط بن بوارمنی رجل علمیسنتک بوجهل سنده شومعنائی اوقویورم :

« ارمنی کویلولوری شکسپیری اوقویاجاق قادار یوکسلمش لردر، سزک کویلولرله برابر محکوم اولامیز . » دوستم محمد امین بک توثیقاً سویله یور: اوچ بوچوق سنه ظرفنده (ارضروم) مرکز سنجاغدن ۱۵۰۵۵۱ نفوس عثمانی، عملهک ایتک اوزره (روسیا)یه کچمش!

اوچ سنه ظرفنده (ارضروم) ولایتده وبای بقری خسته لغدن ۶۰.۰۰۰ [التش بیک] حیوان تلف اولمش! (ارضروم) ولایتک مرکزنده ویالکزر مرکزنده

تیفودن هر سنه ۱۷۰۰ کیشی تلف اولیور. بونی تحقیق وبانا بیان ایدن، دوستم حسین طوسوندر . ایچدیکی صویک یوللاری، لغملر، مزارلر آره سندن کچن بیرملکتک خلایق بویله محو اولمایه محکومدر . هرکس بزم کیبی محو اولمایه حاضر وطلبکار دکدر. هرکس بزم کیبی دنیایی براقوب علی العجله « شول جنتک ایرماقلری ، آقار الله دییو دییو » الهیسنی اوقویاراق بهشته ، خوره ، غلمانه قوشماق ایسته مه یور . جنته کیتمزدن اول دنیاده ده بیر جنت حیاتی کچیرمک واولادینه دنیاده بیر جهنم دکل بیر جنت براقماق ایسته یور . « الدنیا حیفه و طالها کلاب » یعنی «دنیا بیر لاشه در اونا رغبت ایدنلر کویکلردر . » سوزینی دیکله مه یه تحمل ایده مه یور .

بزلردن غیریسی :

اعمل لدنیاک کانک تعیش ابدأ
واعمل لا آخرتک کانک تموت غداً

یعنی « دنیاک ایچین هیچ اولمایه جکم شسین کیبی چالیش ؛ آخرتک ایچین ده عدالت مطلقه نک محکمه کبراسنه یارین حیقاجاق شسین کیبی عادل ومتقی اول »

حکمنی حیاتلرینه رهبر ایدیورلر . و « بوندیاده کور اولان اوته کی دنیاده ده کور اولور وبلکه داها قنابر حالد بولونور » مأل شریفته بولونان :

« مرطانه فی هذه اعمی رطانه فی الاضره اعمی ... الخ » آیتی ، تاقلبکاهنه قادار آکلایورلر . بوراده کی اعمالقودن مراد اولونان شبهه سز جسمانی کورلک دکدر . مقصود ، جهالت و تعصب کورلکیدر .

ینه (ارضروم) ه ، یعنی کوکسند (بومبا) پاتلایان ارزنجان سنجاغک مرکز ولایتنه ارجاع نظر ایدیورم . (ارضروم) ده ارمنی نفوسی نفوس اسلامیه نک اونده پیری راده سنده در . ینه ارضرومده ارمنی شاگردانک عددی ۲۰۵۰۰ [ایکی بیک بشیوز] اولدینی حالد مسلمان شاگردانک عددی ... - آه پک صیقیلیورم - آنجاق و آنجاق ۵۰۰ [بشیوز] در .

بورقلری استخفاف ایتیهک . اک بویوک دولتره آینهک ایدن بورقلردر . حال و آتمیزی کوسترمک ایچین بوارقامک مدهش بلاغتنه صیق صیق مراجعت ایتدیکمدن کنج فیلوزوف لرمز و بعض زمام دارلرمز بانا « داء الارقام » مبتلاسی نظریله باقارلر . آه بوخسته لغه جمله مز آزچوق طوتولسه ق دولت عثمانیه نک صحت وعافیتی نه قادار برکال اولاجاق !

آرتیق تهتیکتدن کرامت بکله مه یه دوام ایتیهلم ؛ شیشه نک ایچنده کی مایع عینی و شیشه عینی شیشه قالدینی حالد اوزهرینه ایسته دیککگز تهتیکتی یاپیشدیرک ، شیشه نک و محتویسنتک دیکشمه سنه نه یاردیمی اولور ؟

بیراللهک قولی کلدی معارف ناظری اولدی . مکتب اعدادیلرک اوزهرینه مکتب سلطانی لوحه سی آصیلدی . بو ، یکی فتوحاتدن اولدی . بو فتوحاتک خزینه ملته نه یه مال اولدینی ده شیمدی صورمایلم . دیکر بیر قفادن امور طیه ملکیه بناسی اوزهرینه صحیه مدیریتی لوحه سی قویماق وبرقاچ صندالیه نک و صندالیه نشینلرک لرلرینی دیکشیدیرمک فکری چیقدی وحیز فعله ایصال اولوندی . بونلر هپ

بوحالده، موجود اولان درد و اکسیک اولان دوا
اکلاشیلور دیمکدر .

بن شدت شدید ایله قانم ، که بوکون المزده قالان
مملکتدن ، بیر سعی منورایله احیا اولوناجاق اونسنده
بوکونکی غالب مرکز مادی و معنوی قوتلری فوقده
قوت و شوکته مالک بیر دولت ، بیر ملت وجوده کتیرمک
ممکن و قولایدر ، بونک نه صورتله اولایله چکنی ایسه ،
اجمالاً ، کله جک بیر نسخه (اجتهاد) ده کوستره جکز .

*
* *

دون ، کوپرو اوزه رنده ، محمد علی توفیق بک ایله
مبعوثین سابقه دن ضیا بکه دییوردم :

ایشته ، متارکه ، و متعاقباً صلح عقد اولنیور .
فردای صلحه ، حمی لی برفعالیت ایله یاره لریمزی آرامیه ،
یوقلامایه ، و حاصلی عزت و استقلال ایله بیر ملتک یاشایا
بیلیمه سنه مانع هر نه هنر و ارسه اونلری قلع ایتمیه باشلامالی یز .
منور و معزز کنج محمد علی توفیق بک : فردای صلحی
بیر ذوق و صفا فصلی تعقیب ایده جک . کوروشدو کلامدن
بیر چوقلرندن ایشیتدم : « محاربه باشلا یالی عودیمی بیر طرفه
آصدم طوز ایچنده قالدی . اقشاملری ، هر کس بنی تعیب
ایده جک دییه چالامایورم . آه شو صلح اولسه ایلک ایشم
عودیمی تعمیر ایتدیرمه یه کوتورمک و بیر کاغذخانه عالمی
یایماق اولاجاق » دییورلر ، دیدی .

ایشته بوقفا بیر درددر ، که کورمه لی و تداویسنه همان
باشلامائی . بولغاردار الفنون طلبه سنک اونده سکزی میدان
حربده دوشدی . بولغار کنجلیری حرب میداننده
دوشرکن بزم کنجلمن ایچنده ، فردای صلحه قوراجانی
ذوق و صفا بزمی تخیل و بونا تحسر ایدنلر بولونیور !

طربزون مخابر مزدن آلدیغمز بیر مکتوبده شو
سطرلری عیناً محتوی در :

« طربزون اعدادیسی علوم دینه معلملرندن بیرینک
طلبه سنه سویله دیکی شو سوزلری یالکز یازماقله اکتفا

فتوحات . نیچین بونلر هپ بیر انهمزام انکیز فتوحات
اولیور ؛ چونکه تشکیلاتک دوا ی کل اولدینی زعم باطلنده
بولونماقده اصرار اولونیور . شیمه مسئولیتک روح اداره
اولدینی دقتله و حتی دقتسز بیله کور و لمه یور و چونکه ساطع بک
کیبی ذوات کزیده آچیقده معزول و یاقادر و خارجی اولاراق
بولوندینی حالده ، حتی معارف ایشلر مرکز تنظیمی ایچین
آدمسر لقدن شکایت ایتمیه جسارت بولونیور .

کچن کون ، وکلای حاضرهدن و بونلرکده اک متنفذ
و عالی مقام اولانلرندن بیر یله قفا قفایه قونوشیوردم بیر
وسيله ایله بانا :

« بومملکتده Canaille لرک بیله حق واردر » دیدی .
بو سوزک بانا کتیردیکی بهت ، استیضاحاتده
بولونماق اقتدارینی بندن آمشدی : بومملکتک آلچاق
آدملرینک بیله بومملکتده حق وارمش . اولسون ؛ آکلاماق
آیستردم : حق نه یه واردر : بومملکتی ییقمایه و یا کمیرمه یه می ؛
خلوص نیتدن تقوی وصفوتندن حالا امین اولدیغم ناظر
بکک بوسوزندن مرادی : آلچاقلرک بیله بومملکتدن متعم
وبومملکتده متعیش اولماق حق واردر ، دیمکسه قبول
ایتمیه سعی ایده رز . یوقسه ، صیرتمه چیقان بیر کله نه کده
مادام که صیرتمه در ، بنم قائمی امه رک تغدی و تعیش ایتمیه
حق واردر ، منطقی یول بولماق محققدر .

ایشته کندیلرینه خطاباً « وور ! فقط دیکله » دیدیکم
قفالر بو قفالردر !

نه تیکه ت لرک دیکشمه سندن نه چیقار ؟ بو قفالرک
ایچنده کی بو طرز رؤیت و بو طرز تلقی ، بو شیمه دیکشمه لی .
(اداره ولایت قانونی) چیقدی . ایشه سزه بیر کرامت :
بوندن ، ایی هیچ بیر شی - بو قفاده دوام اولوندوچه
یعنی شیمه مسئولیت روح اداره یه ادخال اولونما دیقچه - قطعاً
هیچ ایی بیرشی چیقما یا جاقدر .

خسران انکیز بیر حربک عرفه صلحه یز . بوکون
مسؤولیتدن بحث اولونماز دییورلر . بودعواده بولونماق
خسران دن خسرانه کیتمک ایسته یورز دیمکدر .

ایده حکم: اقدیلر، سنه لردن بری دوام ایدن مغلوبیتلر مزه سبب، عسکر مزك اوکنده موسیقه بولونماسیدر. حرام اولان برشی عسکرک اوکنده بولنورسه او عسکر غالب کلیرمی؟

بوسیستم ایله بوروج تربیه وتعلیم ایله بوشیمه اداری ایله کنج لر مزدن داها ای بیر وضعیت و میلان بکله مه یه نه حقمز واردر؟ کچن هفتنه ضوقته لر مزك پک مظلوم اولدوقلری ایچین پک ظالم، بیلمه یه رک پک ظالم اولدوقلرینی کوسترمشدم.

عینی مطالعه، عینی ملاحظه مکتب نشین اولان صنف مزده قابل توجه در:

کندیسنه نورور یله یندن نور ایسته مه یه حقمز یوقدر. ایشته بوتقطه منطقیه واصل اولونجه جانلانیورم، ارتق بیر ییلدیرمله وورولمش کیی امیدمک یرلره سریله یه جکینی حس ایدیورم. بومملکت یاشایا جاقدر؛ چونکه اولمه مه سی ایچین، یاشاتیلما سی ایچین معقول وجدی هیچ بیر تشبده شیمدی یه قادار بولونما دق. بو حقیقتی ایشیتمک ایسته مه ینلرک قفالرینی صیم صیتی قوجا قلا یاراق قولاقلرینه شوقناعتی باغیرماق ایچین عزم و قرار مز قطعی اولسون:

عناصر حیاتک کافه سنه مالک بولونان بومملکت یاشایا جاق و یاشاتا جاق در!

عبدالرحمن هودت

۲۱ نisan ۱۹۱۳

بر تقریض

(مصر ارباب حمیت و وطن پرورانی آرهنده جدآ و بحق تحیز و تمیز ایدن بر سیا و اردر که الحق محمد فرید بک افندی در. وطنی ایچون خدیویت وانکلتزه حکومتی ایله متادیا مجادله ایدن، محکومیتلردن محکومیتلره اوغرایان بومشهور و بیوک مسلمانک جلال نوری بک برادر مزك «اتحاد اسلام» عنوانیه برآی صکره انتشار ایده جک اولان اثرینه یازدیغی بر تقریضی نشر ایدیورز.)

خرستیان اوروپانک ملل اسلامیه اوزرینه هجوملری، ایرانک مقاسمه سنه دائر انکلتزه ایله روسیه بینده حاصل اولان ائتلاف، فرانسه طرفندن فاسک، ایتالیا طرفندن طرابلس غربک ضبطی، نهایت، بالقان محاربه حاضر مه سی اتحاد اسلام مسئله سنی تکرار موقع بحث و مناظره یه قویور.

اویوشوق بر حالده طوران بومسئله اوروپانک تشکیل ایتدیکی اهل صلیب و ممالک اسلامیه نک حکومت نصرانیه طرفندن مقاسمه سی ایله اویانیور. روم ایلی مسلمانلرینک طوپدن قتل عامی، جوامع شریفه نک کلیسایه تحویللری جبری تنصیرلر بومسئله یی برقات دها قاریشدیر مشدر. بو حرکات وحشیانه و بالقان اورتودوقس ملتلی طرفندن مسلمانلرک بر صورت مطرده ده ازاله لرینه چالشمسی و بوکا قارشی اوروپانک سکوتی کره ارض اوزرنده ساکن بتون اسلاملری توحید ایدن حب و موالاتی توثیق و مناسبات صمیمه یی پک چوق تزید ایتمشدر.

ملل مختلفه اسلامیه بو وحشی و یغما کر سیلابه قارشی کک ودها ای مدافعه نفس ایتک ایچون دها زیاده یاقلاشمه نک بر لزوم عاجل اولدیغی آکلامشدر.

بو حسیات اوروپاده و شرقده بر چوق نشریاته سبب اولمشدر. ارباب تحریر و سیاست خرستیان و مسلمان عالملری بینده وقوع بوله جق بیوک بر مصادمه نک نتائج محتمله سنی تدقیق ایتمکده درلر. مسلمان مستعمراته مالک اولان دولتلر بونک ایله دها زیاده اوغراشمقده درلر. بودولتلر کندی مسلمان مخالفتی پولتیقه لرینک نتائج طبیعه سندن پک زیاده قورققده درلر.

برکیت سیاسییه اولق اوزره اسلامک استقباله تعلق ایدن بومسئله ایله اسلام ارباب فکر و قلمی ده اشتغال ایتمکده در. مختلف لسانلرده بر چوق رساله لر، مجموعه مقاله لری، الح، انتشار ایتدی. فقط قیمت و وقوف و اهمیت اعتباریه بونلرک هیچ بری جلال نوری بکک قلمه آلدیغی اثره یاقلاشه ماز. امثالسز اولان بو کتاب